

શિર્ક (અનેકેશ્વરવાદ)

રસૂલુલ્લાહ ﷺ ના પાછળ સવારી પણ હઝરત મઆઝ બિન જબલ રાહી બેસેલા હતા. આપ ﷺ એ હઝરત મઆઝ રાહી ને પૂછ્યું :

«يَا مُعَاذُ هَلْ تُنذِرِي مَا حَقَّ اللَّهُ عَلَى الْعِبَادِ؟ وَمَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ؟» قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: «فَإِنَّ حَقَّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ، وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَحَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ، إِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ أَنْ لَا يُعَذِّبَهُمْ» (البخاري).

અર્થાત્ હે મઆઝ ! શું તમે જાણો છો કે બંદાઓ પર અલ્લાહનો શું હક્ક છે અને અલ્લાહ પર બંદાઓનો શું હક્ક છે ? હઝરત મઆઝ રાહી એ જવાબ આપ્યો : અલ્લાહ અને તેના રસૂલ જ વધારે સારું જાણે છે. તો આપ ﷺ એ ફરમાવ્યું : બંદાઓ પર અલ્લાહનો હક્ક એ છે કે તેઓ માત્ર તેની જ ઈબાદત કરે અને તેના સાથે કોઈને ભાગીદાર ન બનાવે, અને બંદાઓનો હક્ક અલ્લાહ પર એ છે કે જે તેના સાથે કોઈને ભાગીદાર ન બનાવે તેમને અઝાબ ન આપે. (મુત્તફિક અલયહિ)

આ હદીસમાં રસૂલુલ્લાહ ﷺ એ સ્પષ્ટતા કરી દીધી છે કે બંદાઓ પર અલ્લાહનો હક્ક એ છે કે તેઓ શુદ્ધરૂપે માત્ર તેની જ ઈબાદત કરે, અર્થાત્ તેના જ માટે નમાઝો પઢે, માત્ર તેનાથી જ દુઆ માંગે, માત્ર તેનાથી જ પોતાની આશા-અભિલાષાઓ બાંધે, તેના જ માટે રોઝા રાખે, માત્ર તેના જ માટે કુરબાનીઓ કરે. દરેક એવું માને કે પરિપૂર્ણ ગુણોનો તે માલિક છે અને નાનામાં નાની ખામી અને એબથી તે પર અને પવિત્ર છે. ટૂંકમાં તેની તૌહીદ પર પૂર્ણ વિશ્વાસ રાખે. એ વાત યાદ રાખવાની છે કે માનવી જ્યારે અલ્લાહ સિવાય કોઈ અન્યથી દુઆ કરે છે, કંઈક માંગે છે, અથવા અલ્લાહની પ્રસન્નતા સિવાય કોઈ બીજી નિયતથી નમાઝ અદા કરે છે, અથવા કોઈ બીજાને ખુશ કરવા માટે કુરબાની કરે છે, ટૂંકમાં તે કોઈપણ ઈબાદત અલ્લાહ સિવાય અથવા અલ્લાહની સાથે બીજાઓને ખુશ કરવા માટે કરે છે, તો ચોક્કસપણે તે શિર્ક કરી રહ્યો હોય છે. આવી ઈબાદત વ્યર્થ છે. આવું કરનારને શિર્કનો દોષી ઠેરવવામાં આવે છે અને શિર્ક જ સૌથી મોટો ગુનો છે, જેને અલ્લાહ ક્યારેય પણ માફ નથી કરતો. તેનું પરિણામ હંમેશા જહન્નમ છે. અલ્લાહ ત્આલાનો ઈરશાદ છે :

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ النساء: ٤٨

અનુવાદ : “અલ્લાહ માત્ર શિર્કને જ માફ નથી કરતો, તેના સિવાય અન્ય જે ગુનાઓ છે, તે જેના માટે ઈચ્છે છે, માફ કરી દે છે.” (સૂર: નિસા, આ. ૪૮)

રસૂલુલ્લાહ ﷺ એ ફરમાવ્યું :

«مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ نِدَاءَ دَخَلَ النَّارَ» (البخاري)

અર્થાત્, જે વ્યક્તિ એ સ્થિતિ મૃત્યુ પામ્યો કે તે અલ્લાહની સાથે કોઈ ભાગીદારને માનતો હતો, તો તે જહનમમાં જશે. (બુખારી)

અલ્લાહએ સ્વયં એલાન કર્યું છે કે તે શિર્ક સિવાય બધા ગુનાઓને માફ કરી શકે છે. હદીસે-કુદસીમાં છે :

«يَا ابْنَ آدَمَ إِنَّكَ لَوْ أَتَيْتَنِي بِقَرَابِ الْأَرْضِ خَطِيئَاتُكُمْ لَقَبِّتَنِي لَا تَشْرِكُ بِي شَيْئًا لِأَتَيْتُكَ بِقَرَابِهَا مَغْفِرَةً»
(الترمذي)

અર્થાત્, હે આદમની સંતાન ! જો તું મારા પાસે એ સ્થિતિમાં આવે કે તારા ગુનાઓનું પ્રમાણ એટલું હોય કે જેનાથી જમીન ભરાઈ જાય, પરંતુ જો તે શિર્ક નથી કર્યું, તો હું એ જ પ્રમાણે મગફિરતની સાથે તારા સાથે વર્તન કરીશ. (તિરમિઝી)

એ જ રીતે હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસ્'ઉદ رضي الله عنه એ આપ ﷺ ને પૂછ્યું કે કયો ગુનો સૌથી મોટો છે ? તો આપ ﷺ એ ફરમાવ્યું : «أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدَاءً وَهُوَ خَلْقَكَ» - અર્થાત્, તું અલ્લાહનો, જે તારો સર્જનહાર છે, કોઈ સમકક્ષ ઠરાવે. (મુત્તફિક અલયહિ)

એક વાર આપ ﷺ ને પૂછવામાં આવ્યું કે જન્મ અને જહનમ કઈ વસ્તુઓથી આવશ્યક થાય છે, તો આપ ﷺ એ ફરમાવ્યું :

«مَنْ مَاتَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَمَنْ مَاتَ يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ النَّارَ» (مسلم)

અર્થાત્, જે એ સ્થિતિમાં મૃત્યુ પામ્યો કે તેણે અલ્લાહની સાથે શિર્ક નથી કર્યું (અર્થાત્ તેની ઉપાસનામાં તેના સાથે કોઈને ભાગીદાર નથી બનાવ્યો) તે જન્મવાસી હશે અને જે એ સ્થિતિમાં મૃત્યુ પામ્યો કે તેણે સહેજ પણ શિર્ક કર્યું છે તો તે જહનમવાસી હશે. (મુસ્લિમ)

